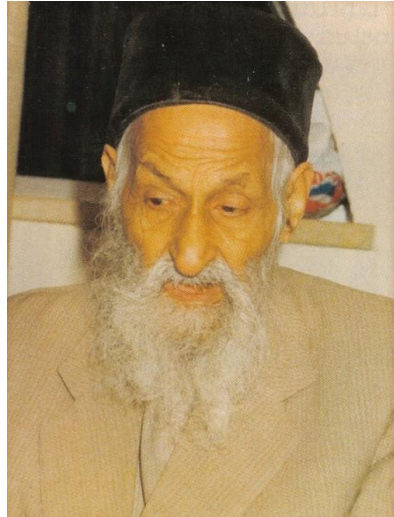

פניני הצדיקים

הגאון הרב חיים איצקוביץ זצ"ל המכונה ר' חיים מוולוז'ין: נולד ב-ז' סיוון ה'תק"ט (1749) בוולוז'ין. מחשובי תלמידיו של הגאון מווילנה. רבינו לא רצה להתפרנס מהרבנות ולכן פתח חנות צמר בעיר וולקומיר, בה כיהן כרב. משנת ה'תקל"ד (1774) שימש בעידודו של הגר"א כרב העיירה וולוז'ין. נחשב כאבי הישיבות הליטאיות הגדולות. ייסד את ישיבת 'עץ החיים' בוולוז'ין. בשנת ה'תקמ"ט (1789) שימש כרב בוילקומיר ולאחר שנה חזר לוולוז'ין. מיום עומדו על דעתו התפלל במניין בלבד. פעם אחת היה בדרך במלון ושלח עגלות לכפרים הסמוכים כדי שיבואו להתפלל עימו מנחה בציבור. **גאון בנגלה ובנסתר**. ענוותן מופלא. זהיר בכל מעשיו. כל ימיו החיה רוח-שפלים כשהאיר להם פנים פיזר צדקות לצרכים. מעולם לא פגע בכבוד אף אדם. נפטר בבלארוס ב-י"ד סיוון בשנת ה'תקפ"א (1821). חי כ-72 שנים.

סבא (מצד האב): ר' חיים. **אביו:** ר' יצחק (ת"ח ופרנס הקהילה בוולוז'ין). **אמו:** מרת רבקה (בת ר' ישראל הכהן רפפורט-אב"ד פסק). אישתו: מרת שרה (בת ר' אריה לייב גינצבורג המכונה ר' לייב כתבן). **ילדיו:** ר' יצחק (מילא את מקום אביו אחריו), ר' יוסף משערשוב. **בתו:** מרת אסתר (נישאה לר' הלל פריד מגרודנא, לימד בישיבת וולוז'ין לצד חמיו). **אחיו:** ר' זלמן. **חתנו:** ר' הלל-כיהן כמו"ץ בקהילת הורדנא. **מרבותיו:** ר' רפאל זיסקינד מהמבורג (רבה של מינסק), ר' אליהו זלמן (הגאון מווילנה). ר' אריה לייב גינצבורג (מח"ס 'שאגת אריה'). **מתלמידיו:** הגאונים בנו, ר' יצחק, ר' אריה לייב שפירא (רבה של קובנה), ר' יעקב ברוכין (מח"ס 'משכנות יעקב'), ר' דוד טביל ממינסק (מח"ס 'נחלת דוד'), ר' יוסף פיימר מסלוצק, ר' אברהם שמחה מאמצ'יסלאוו. **מספריו:** **ינפש החיים**- מבוסס על הזוהר, עץ החיים וספרי קבלה נוספים. **ירוח חיים**- פירוש על מסכת אבות **יחוט משולש**- שו"ת **יכתר ראש**- הנהגות **כיל הכתוב לחיים**- מתורתו.

אשר נפוליאון בנפרטה כבש חלקים גדולים מרוסיה, הוא נהג מידי פעם להתייעץ עם גדולי ישראל אודות סיכוייו לנצח במלחמה. פעם אחת נפגש עם רבינו. הייתה זאת שעת לילה מוקדמת, כאשר הגיעו חיילי הצבא הצרפתי לחניית לילה סמוך לוולוז'ין. עיירה זו השוכנת על הצטלבות דרכים ראשיות, איננה עיר מבצר ונוחה להיכבש. רוב תושביה ברחו מאימת המלחמה או שהתחבאו מאחורי סורג ובריה. כשנכנס שליחו של נפוליאון ושירי צבאו לעיירה, היא היתה שוממה מכל נפש חיה. רק מביהמ"ד של וולוז'ין בקע האור. הוא פתח את דלת ביהמ"ד. בקצה האולם ישב אדם בראשית שנות השבעים, בידו נר דולק, וספר פתוח לפניו. היה זה ר' רבינו. כל כך היה שקוע בתלמודו, שלא חש בקצין הנכנס ומתקרב אליו, אך משפתח זה בקולו הרועם, ניתר הרב ממקומו.

הקצין ניסה את כוחו של ר' חיים בצרפתית, אך משהראה סימנים כלא מבין את דבריו, עבר לדבר גרמנית, שואל את רבינו אם מבין שפה זאת. השיב לו רבינו: "איני בקי בה ביותר אולם אשתדל להשיב לך בשפה זו". "אם כך", אמר הגנרל, "אולי תגיד לי, היכן גר פה הרבי שלכם- חיים שמו, עליו שמענו רבות כידוע צפונות ועושה נפלאות". ענה רבינו: "חיים, האיש המבוקש על ידיך, נמצא כאן בבית המדרש. אך מה שאמרת, כי עושה הוא נפלאות, אין זה אמת".

הבין הקצין, כי הוא האיש המבוקש, ומיד ניגש אל העניין. "המלך בכבודו ובעצמו רוצה להיפגש איתך! עליך להמתין כאן!" - הפטיר, והלך. לא חלפה שעה וכיתת אנשי חייל באו במרכבה קרבית והסיעו את רבינו לאוהל נפוליאון המהודר אשר במרכז המחנה. בראותו את פני רבינו, המקרינים אצילות, שמח בנפארטה לקראתו. הוא פתח במה ששמע מיהודי המדינה, על כוחות נסתרים הטמונים בו כמחולל נפלאות. גם הפעם הכחיש רבינו בביטול כל קשר בינו לבין מעשי נפלאות. "בסך הכל יהודי פשוט אנוכי השוקד ללמוד תורה, לא יותר".

שוב פנה אליו נפוליאון: "שאינך מסכים אודות סיפורי הנפלאות, ניחא, אבל שהנך איש חכם ופיקח, זאת כבר לא תוכל להכחיש. אם כן אמור לי, מה דעתך על עתיד מלחמה קשה זו שפתחת בה. האם כקודמותיה תסתיתם אף היא בניצחון גדול, או חלילה אסון נורא אורב לי אי שם בדרכי? חשוף מחשבתיך לפני בגילוי לב וללא כל פחד".

פתח ר' חיים וענה: "אמשול לך משל למה הדבר דומה? נסיך אחד עשה את דרכו במרכבה רתומה לארבעה סוסים אבירים ומשובחים, מטובי היחס והאיכות. והנה בהגיעו לתוך יער עבות מעדו רגלי אחד הסוסים לתוך ביצה טובענית, הסוס משך אחריו גם את שלושת חבריו, והמרכבה התהפכה על צידה. כל מאמצי העגלון והמשרתים לחלצם מן הבוץ עלו בתוהו. עברו שעות אחדות והנה איכר פשוט מתקרב עם עגלתו הרעועה, רתומה לשלשה סוסים כחושם, ואף הם החלו מועדים ושוקעים בביצה. אולם האיכר שלף תיכף את שוטו, הצליף על הסוסים, אלו אזרו את שארית כוחם, ופתאום משכו את העגלה אל מחוץ לביצה, ויהי הדבר לפלא בעיני הנסיך ומשרתיו.

ניגש הנסיך לאיכר ותמה: "לי ארבעה סוסים אבירים ומיוחסים, ולך שלושה סוסים צנומים ודקים. ובכל זאת דווקא שלך נחלצו ברגע אחד מהבוץ, ואילו שלי כבר שעות בבוץ ואיננו יודעים, כיצד לחלץ מהצרה". השיב האיכר: "ראה, הסוסים שלך טהורי גזע ומיוחסים המה. נטלת אחד מכאן ואחד משם, מהטובים והמובחרים שבכל מדינה. לפיכך, כשמצליף אתה על גבם, מושך כל סוס לרוח אחרת, ואינם מצליחים להתאחד למען המטרה. אדרבה, כשמוכה האחד, שמחים כל עמיתיו. מה שאין כן סוסי הדלים והכחושים כולם משפחה אחת המה, אמא ושני בניה. כשמכה אני את האחד, חשים זאת גם השניים האחרים ונחלצים לעזרתו".

"כיוצא בזה", אמר רבינו, "בעניין זה שאנו דנים בו, אתה כבוד המלך נפוליאון דומה לנסיך ההוא. לרשותך צבא אדיר מחומש ומאומן היטב, אולם מורכב הוא מצבאות שונים- אוסטריה, פרוסיה, ספרד ואיטליה, שנלוו לצבא הצרפתי תחת פיקודך. לפיכך, מתאמץ כל אחד מהם להסב לעצמו את תהילת הניצחון, ושמה בנפילת עמיתו בן ארץ אחרת. מה שאין כן צבא רוסיה, אף כי דל הוא באמצעים, כיוון שבנוי כמקשה אחת, מבני עם אחד הלוחם להגנת ארצו, הרי כל אחד חש בסכנה המשותפת, ועושים יד אחת לחרף נפשם למען הצלתם. מכאן, הוד מלכותו, נובע הפקפוק שלי בניצחונכם", סיים רבינו. בהמשך המלחמה נחל נפוליאון מפלה גדולה ליד מוסקבה. לאחר מכן הוא נחל מפלה מוחצת במעבר הנהר ברז'ינה. כמעט כל חייליו אבדו בקרבות. הערכתו של רבי חיים מוולוז'ין התאמתה במלואה.

הרב הגאון ניסים יגן זצ"ל: נולד בשנת ה'תש"א (1940). עוד בהיותו ילד רך לא פסק פומיה מגרסא. עשה כשהוא לילות כימים משקיע את כל כולו בעמלה וביגיעתה. בצעירותו למד בקרית-נוער בירושלים. לאחר נישואיו למד בכולל של הגר"י אונטרמן. שם קיבל סמיכה לרבנות, על אף שהיה אברך צעיר לימים. כבר באותה תקופה, נהרו אל ביתו בלילות שבת תלמידי ישיבת חברון לשמוע משיחותיו העמוקות, ומשומעי לקחו דאז היה הגאון הראשל"צ ר' יצחק יוסף (מח"ס 'לקוט יוסף'). היו לו תפקידים בישיבות 'אור ברוך' ו'אוהל מועד'. היה שותף בהקמת קהילת 'אור שמח' בזיכרון יעקב, קהילה שמנתה למעלה ממאה אברכים. הוא סייע מאוד להצלחת המוסדות הללו. בשנת ה'תשל"ח (1978) הקים את מפעל חיוו: בית המדרש 'קהילת יעקב', השוכן בירושלים, וקרוי על שם אביו. ממייסדי תנועת "ערכים" ושנים רבות שימש בה בתפקיד בכיר, ערך והשתתף ב'סמינרים ליהדות'.

במשך שעות היה יושב ופותר בעיות, מברך ומייעץ ללא לאות ובשימת לב עד לפרטים הקטנים ביותר. לזוגות רבים הביא את האור והשלווה אל ביתם. הוא עצמו היווה דוגמא אישית לנשיאה בעול מטלות הבית, על אף סדר יומו הצפוף. השיב רבים מעוון באמצעות הרצאותיו. מסירות נפשו של הרב נודעה בחוצות: הרב נהג לנסוע בכל הארץ ולעורר כנסים והרצאות. **על אף שחלה במחלה קשה, לא ויתר והמשיך בפעילות הקודש של החזרת אנשים בתשובה.** כל מה שעמד בראש מעייניו של הרב היה ללא ספק **זיכוי הרבים.** היה גומא מרחקים ועושה הכול כדי שיהודי יקיים מצווה, ואפילו עבור קיום מצווה אחת. נפטר ביום שבת קודש, פרשת בהעלותך, י"ד סיוון בשנת ה'תש"ס (2000). ציונו בהר המנוחות, בירושלים. חי כ-59 שנים.

אביו: ר' יעקב (הישיבה שהקים הרב על שמו של אביו. היה תלמיד-חבר במשך שנים רבות למקובל ר' מרדכי שרעבי). **אמו:** רחל. **בנו:** רבי מאיר. **רבותיו:** האדמו"ר מאמשינוב, ר' אהרן קוטלר ובנו ר' שניאור. ר' נתן וואכטפויגל (המשגיח בליקווד), ר' חיים שמואלביץ (המשגיח ממיר). **מספריו:** **נתיבי אור** - הותיר קרוב לאלף קלטות המשמרות את שיחותיו המופלאות ומתוכם נכתב הספר.

בספר 'כוחה של שבת הרב יגן' הובאו הסיפורים המופלאים הבאים, המעידים כי ישנה השגחה בעולמנו על כל צעד ושעל ועל העובדה כי הרב היה בעל רוח-הקודש: חייהם של בני הזוג ארצי שהתגוררו בבית שמש התנהלו בשלווה ובנחת, עד לאותו ליל שבת שבו חלמה הגב' חלום שממנו התעוררה בבעתה. בחלומה ראתה שלושה אנשים הלבושים כרבנים יושבים, ועל ברכיו של האמצעי הייתה מונחת תמונה גדולה של הרב. היא שמעה בברור קול שאמר לה: **"אחת המזוזות בביתך פסולה במילה 'בניך', שמו של הרב שבתמונה הוא רבי ניסים יגן מירושלים, גשי אליו ורק הוא יבדוק את מזוזותיך"**. מבהלת התעוררה הגברת ארצי משנתה, ומיד בצאת השבת התקשרה לאחד מרבני העיר בית-שמש, וסיפרה לו על דבר החלום. היא **הוסיפה, כי מעולם לא שמעה את שמו של הרב יגן, ואין לה כל מושג למי כיוונו אותה בחלום הלילה.**

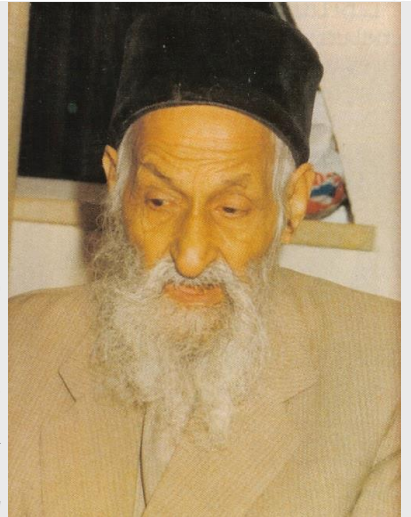
הרב גם הוא לא ידע במי מדובר, והא יעץ לה למסור את מזוזותיה לבדיקה אצל אחד הסופרים בעיר, ולהתעלם מהוראת הרבנים בחלום. אולם ציפור טורדנית בלבה הציקה לה, והיא החליטה לקום ולנסוע לירושלים ולברר במה דברים אמורים. היא לא חשבה לרגע, מכיוון שהחלום לא היה נראה לה אמיתי, אולם מצד שני היא ראתה חלום ברור ודמות הרב הופיעה מול עיניה. היא ביקשה לדעת, האם קיים אדם הנושא את השם הרב ניסים יגן בירושלים. כשהיא מטפלת בשתי ילדות קטנות ובתינוק קטן בעגלה, עלתה הגברת ארצי לאוטובוס וירדה בשכונת 'מחנה יהודה'. היא ניגשה לאחדים מהולכי הרגל ושאלה על הרב ניסים יגן. לבסוף אחד מהם שלח אותה לכיוון הישיבה.

פעימה נעתקה מליבה. אכן קיים רב בשם כזה! האישה טיפסה במעלה המדרגות, והתבוננה בתור הארוך שהצטופף מאחורי חדרו של הרב וביקשו להיכנס אל הקודש. היא, כמוכן, לא חשבה להמתין עד לסיום התור, ושאלה את המזכיר, האם קיימת איזושהי אפשרות להציץ פנימה. בדיוק באותן שניות נפתחה דלתו של הרב, האנשים ששם יצאו והיא ניצלה את ההזדמנות להתבונן לתוך החדר. ההצצה הזו הכתה בה כברק, היא החלה לרעוד בכל גופה ובלי שליטה יצא מפיה המשפט הבא: **"אותך ראיתי בחלום!!!"**. הרב סימן לה להיכנס פנימה, הציע לה כיסא וביקש, שתספר לו את כל הסיפור מתחילתו. הגברת ארצי חזרה ותיארה את דבר החלום שניצב בהיר מול עיניה. כשסיפרה, שראתה את תמונתו. ואז, הרים לפתע רבי ניסים את קולו בדאגה ושאל: **"היכן המזוזות?"**

כששמע, שהגברת שלפניו לא הביאה אותן, יצר קשר עם בעלה וביקש ממנו לבוא מיד ולהביא את המזוזות. כשהובאו לפניו פתח אותן הרב, **וכולם ראו כי באחת מהן המילה 'בניך' הייתה פסולה!** עוד באותו יום השיג להם מזוזה כשרה, ונפרד מהם בלבביות, כשהוא מעניק כמתנת פרידה סידור עור בכריכה לבנה, ועליו הקדשה אישית בכתב ידו. בני הזוג יצאו לדרכם, אולם מאותו יום ואילך הייתה דלתו של הרב פתוחה לפניהם, והוא שימש כאבא טוב להם ולילדיהם.

באחת הפעמים הגיע הצדיק עם בני משפחתו לצינונו של חוני המעגל, והם ראו שם אשה משתטחת על הקבר ובוכה בכי תמרורים. כשיצאה כעבור דקות אחדות, נגש אליה הרב ניסים, ושאל בעדינות אם אפשר לעזור לה בדבר מה. מיד כשהבחינה בו האישה היא צנחה תחתיה כמתעלפת. כעבור דקות אחדות של בהלה שבה אליה רוחה, והיא סיפרה כי **היא החלה לסבול ל"ע מבעיה רפואית של חור בלב שהתהווה לה בפתע פתאום.** הרופאים הודיעו לה כי הבררה היחידה העומדת בפניה היא לעבור השתלת לב, וכמוכן שהסיכון הכרוך בנייתוח כזה גדול ביותר. "לאחרונה", הוסיפה האישה, "אני רואה שוב ושוב את אבי בחלום הלילה, והוא ציווה עלי ללכת לצינונו של חוני המעגל, ואמר לי שלשם יבואו כמה רבנים, וביניהם הרב יגן. הוא יעשה לך תיקון והכל יעבור לחיים ולשלום. מעולם לא ראיתי את פני הרב", הודתה, "ולכן כל כך נבהלתי כשניגשת אליי ואמרת שאתה הרב יגן". הצדיק שאל אותה: "היכן את גרה?", ומיד הורה לנהג לנסוע אל ביתה בחצור. הרב הצביע לעבר אחת המזוזות ופתח אותה. **התדהמה הייתה מוחלטת, כשגילו כולם כי במלה 'לבבכם' היה חור!** מיד לאחר מכן ערכו שלושה רבנים פדיון נפש עבורה וכעבור תקופה קצרה הודיעה להם האישה, כי הניתוח עבר בהצלחה.

המקובל רבי ששון לוי זצ"ל - נולד באיזור כפרי הסמוך לעיר בגדד שבעירק. התייתם מאביו כשהיה בגיל ארבע שנים בלבד. בהיותו בן שמונה שנים החל ללמוד במדרש תלמוד תורה שליד מדרש בית זלכה והחל לעלות במדרגות התורה הקדושה והשיג ידיעות רבות ובקיאות עצומה בש"ס ופוסקים ראשונים ואחרונים. עוד בטרם הגיע לשנתו העשרים קיבל סמיכת חכמים "יורה יורה" חתומה ע"י גדולי רבני בגדד וחכמיה המקלסים את בקיאותו המדהימה.

הקפיד לטבול יום יום במקווה טהרה שבעירו בגדד כמנהג חסידים ואנשי מעשה. כששמע רבינו על שיירה העומדת לעלות לארץ ישראל, והוא בן 21 שנים, תיכף ומיד, ללא שהיות וללא המתנה עלה לארץ הקודש והתיישב בירושלים. כשעלה להשתטח על קבר רחל אמנו ע"ה נפתח לו הסיודר בשבע ברכות של החופה. אז ידע, שזה רמז שאשתו לעתיד תיקרא רחל. קבע את דירתו בשכונת בית ישראל סמוך לעיר העתיקה. אחד ממקורביו, שהיה עשיר, ראה את מצוקת המקום בדירה זו והציע לרב דירה מרווחת בקטמון, אך רבינו סירב לעקור מדירתו, כי רצה להיות קרוב למקום המקדש שייבנה במהרה. למד בישיבת פורת יוסף שמול הכותל המערבי.

במשך למעלה מארבעים שנה! היה שרוי יום יום בתענית, היה אוכל רק בלילות. **בקי היה בכל שטחי התורה ובכל הש"ס בעל-פה, בכל המדרשים, והזוהר הקדוש ובקבלה.** עם כל זה לא היה מחזיק את עצמו כלל, **בעל ענווה מופלאה. בעל רוח-הקודש. מהצדיקים הנסתרים!** לא עבר עליו חצות לילה בשינה, יום-יום היה מתפלל בהנץ החמה ומוסר נפשו בתפילה על כלל עם ישראל. ברכותיו של הרב לא הלכו ריקם ורבים נרפאו. נפטר ט"ז בסיון ה'תשנ"ב (1992). ציונו בהר-המנוחות שבירושלים.

אביו: ר' משה. **אמו:** מרת לאה. **אשתו:** מרת רחל למשפ' דורי. **מרבותיו:** ר' צדקה חוצין. **חברותא:** המקובל ר' אפרים הכהן, המקובל ר' יעקב חיים סופר, המקובל ר' יהודה צדקה, הצדיק הנסתר חכם מנחם מנשה, המקובל ר' שמואל דרזי. **בנו:** ר' בנימין (אב"ד בירושלים). **מספריו:** **ינר ששון** - תולדות חייו וסיפורי ניסים.

מספר הגאון הרב זמיר כהן שליט"א (מארגון הדברות): כילד, זכורה לי היטב דמותו של המקובל הרב ששון לוי זצ"ל עם גלימתו ומצנפתו, הוא היה מופיע לפתע בתחילת הרחוב, צועד בצעדים מהירים, וכבר היה בסוף הרחוב כשפיו אינו פוסק מלמלמל דברי תורה. כשדמותו ההדורה הייתה נראית, היו כל הילדים מפסיקים את משחקם ורצים אליו לנשק את ידו. ומה הוא היה מברך? היה מניח את ידו על ראשו של כל ילד תוך כדי הליכה, אבל פיו היה ממשיך לדבר בדברי תורה. זה היה מוסר השכל לכל החיים, עד כמה צריך ואפשר לנצל כל רגע.

הרה"ג ר' יהודה צדקה למד שנים רבות חברותא עם רבינו. **כאשר הגיע תלמיד, היו מכסים את ספר הקבלה, ומראים כלפי חוץ גמרא.**

מורינו ורבינו הרב יהודה צדקה זצ"ל היה מפנה אליו אנשים הזקוקים לברכה וישועה והיה אומר להם שברכתו של חכם ששון לוי כברכתו של ה'בבא סאלי' אין צורך לנסוע לנתיבות, יש לנו כאן 'בבא סאלי' ממש שכל ברכותיו מתקיימות. ואכן תפילותיו הושיעו רבים, ובכל המקרים שהוצרכו לנתיבות מסובכים היה מברך ומיד היו נרפאים.

מעשה באברך, שאשתו קשתה ללדת, והפנוהו לחכם ששון לבקש את ברכתו, משברכו שב לבית-הרפואה שם נאמר לו, שלפתע ב"ה הכל הסתדר והבעיה שהייתה חלפה כלא הייתה וילדה אשתו בקלות, משנאמרה לו השעה, שבה ילדה, מצא, שהייתה זו בדיוק, כשסיים רבינו את ברכתו, ומאז בכל פעם שאשתו נכנסה לתשיעי היה בא לצדיק לקבל את ברכתו ללידה קלה. פעם טעו האברך ואשתו בחשבונם, ובא האברך באמצע החודש השמיני לבקש את ברכתו של רבינו, אבל חכם ששון לא ברכהו, רק אמר לו: "הקדמת, הפעם עדיין לא הגיע הזמן, כשיגיע הזמן תבוא". מששב האברך לביתו עבר עם אשתו שנית על החשבון ומצאו שטעו בשבועיים ימים, ומששב בזמן נתברך, ושוב ילדה אשתו לידה קלה.

כשאחד מתלמידיו של הגאון הראשל"צ חכם מרדכי אליהו זצוק"ל נכנס אליו בוכה ושח בפניו את צרתו, אודות בתו שחלתה באופן קשה והרופאים אינם מאבחנים את מחלתה ומצבה הולך ומידרדר עד כדי פיקוח נפש. שאלו חכם מרדכי אליהו: "אצל חכם ששון כבר היית?". משהשיב האב בשלילה, זיכרו הצדיק ואמר לו, שירוך מיד לביה"כ 'בורוכוב' בשכונת הבוכרים, ושם ימצא את רבינו ויבקשהו שיברך את בתו. אותו תלמיד רץ לביתו ולקח את בתו עמו ונסע מיד ל'בורוכוב'. כשראה אותו רבינו ניגש מיד לילדה, אחז באצבעותיה ומלמל דקות ספורות מילים, שלא הבין מהם האבא כלום, ובתום קריאתה צעק בערבית: "חאלס!!!" (די). כך חזר הדבר ונשנה מס' פעמים, עד שאמר לו רבינו: "לך לבית, הכל בסדר". מאותו רגע חזרה הילדה לעצמה, ואף הרופאים נדהמו מכך, שהמחלה פסקה והלכה לה. למחרת שב האב לביתו של חכם מרדכי אליהו שאמר לו: "דע לך, בגופה של בתך נכנסה רוח רעה, וכידוע שכדי להוציא רוח צריך עשרה מקובלים ותיקונים גדולים, אבל לחכם ששון לבדו יש כח להוציאה, כיוון שרוב ימיו מתענה הוא, ובשמים לא יכולים לסרב לחכם ששון!".

באחד הימים ביקש רבנו להקביל פניו של ה'בבא סאלי' בנתיבות, מיד כשנכנס אל הקודש פנימה, הושיבו ה'בבא סאלי' לצידו וביקש, שיכינו עבורו כוס תה, וכיוון שהיה רבנו שרוי ארבעים שנה רצוף בתענית מידי יום ביומו, הייתה זאת הפעם הראשונה, שניאות לשבור את צומו לכבוד ה'בבא סאלי' וברך ולגם מהכוס, כשסיים לשתות, לקח ה'בבא סאלי' את הכוס ולגם משיירי הכוס.

האדמו"ר הרב אהרן פרלוב השני מקרלין-סטאלין זצ"ל: נולד בערב ראש חודש סיון ה'תקס"ב (1802) בסטאלין (בלארוס) ונקרא ע"ש סבו הגדול ר' אהרון. בשנת ה'תקפ"ז (1826) בהיותו בן עשרים-וחמש שנים בלבד נפטר אביו ורבינו מילא את מקום אביו ועמד בראש חסידי סטאלין-קארלין. בשנת ה'תרכ"ד (1864) עבר לסטולין. מגדולי רבני החסידות. היה מתפלל בהתלהבות מופלאה וכן נהג בכל התפילות לעבור לפני התיבה. **בעל רוח-הקודש**. רבבות נהרו אליו כדי לקבל את ברכתו ולהתבשם מדברי תורתו. הושיע רבים. צדיקי דורו אמרו עליו שהייתה לו את נשמתו של דוד המלך ע"ה. נפטר ב-י"ז סיון ה'תרל"ב (1872) בדרכו לחתונת נכדתו. ציונו במלינוב שבאוקראינה. חי כ-70 שנים. בנו, ר' אשר מילא את מקומו כאדמו"ר.

אביו: האדמו"ר ר' אשר (הראשון) מסטאלין. **אמו:** הרבנית פייגא. **אשתו:** הרבנית חווה (בת ר' מרדכי מקרמניץ). **סבו:** ר' אהרן הגדול מקרלין (מצד אביו) ור' ארהלה שותק (מצד אמו). **ילדיו:** רבי אשר פרלוב מסטאלין השני (שהיה חתנו של רבי אלימלך שפירא מגרודזיסק מח"ס 'אמרי אלימלך' ודברי אלימלך). מרת ציפורה (נישאה לר' דוד טברסקי מזלטיפולין). **מרת מרים** (נישאה לאדמו"ר ר' אברהם יעקב- 'האדמו"ר הזקן' מסדיגורה). **מספריו:** **יבית-אהרן**- דרשות וחיידושי תורתו.

מאמרותיו: אדם שלא נעשה טוב יותר- נעשה רע יותר.

רבים נושעו מרבינו ולא אחת ראו עין בעין כיצד רוח-הקודש מפעמת מקרבו. מסופר על אחד, שהיה בן בית אצל רבנו. אביו של אותו אדם עלה לישראל וזמן רב לא קיבל מכתב ועלה בדעתו כי בטח כבר נפטר. והחליט בדעתו אם הרבי ישלח אותו שיתפלל לפני העמוד זה סימן שבטח נפטר אביו, ונזדמן בדיוק באותו יום שלח אותו הרבי שיתפלל לפני העמוד. חלשה דעתו והתמוטט.

כששב לאיתנו שאלו הרב: "מה הסיבה שנחלש פתאום?" וענה לרבנו, איך שדואג מאביו שלא קיבל ממנו מכתב. והיום שרבנו שלחו לעמוד, זה סימן שאביו ל"ע נפטר, ושהה רבנו כמה רגעים ואמר: "אני רואה כעת איך שאביך הולך בדרכו לכותל המערבי", ותיאר לו באיזה קאפטיין הוא לובש. ושמח שמחה גדולה על כך. חלף זמן מה והחליט מיודעו לעלות לארץ ישראל. כשהגיע לשם, פגש את אביו וסיפר לו על אותו היום שאמר לו רבנו שראה אותו הולך לכותל המערבי עם הקאפטיין, והודה לו אביו ואמר בפליאה: "אכן, נכון הדבר".

פעם אחת היה רבנו בקעשנוב, והגיעה איזה אישה עגונה ל"ע והפילה את עצמה לפני הסוסים וצעקה שלא תיתן לרבנו הקדוש לעבור ולנסוע מבלי שיאמר לה הרבי היכן נמצא בעלה שנעלם ממנה לפני הרבה זמן ונשארה עגונה. רבנו ירד מן העגלה והחל ללכת ברגליו אז רצה האישה אחריו ובכתה וצעקה לרבי שיגלה לה היכן נמצא בעלה, אז סובב הרבי את פניו אל אחד מאנשי העיר ושאל: "היכן יש כאן נגר?", החסידים הביאו את פליאתם אך לא שאלו מאומה וחיכו לתוצאות, אחד מאנשי העיר הראה לרבנו את בית הנגר, רבנו נכנס לבית והחל מדבר עם בעל הבית שיחה שלמה ודיבר עמו בעניינים שונים, אח"כ שאלו: "היודע אתה מה רוצה האישה ממני?". ענה הנגר: "לא. מהיכן אדע?". אז לקח רבנו את הנגר אל חדר צדדי והחל מדבר עימו קשות "תן הודאה שאתה יודע מי האישה ומה היא רוצה ממני". אז נשבר הנגר והודה שהוא הרג את בעלה של האישה לפני הרבה זמן וקבר אותו במקום פלוני, והלכו למקום פלוני וחפרו ומצאו את בעלה של האישה. והתיר רבנו לאישה להינשא שנית.

הרה"ח ר' יחיאל צבי מרגלית ז"ל מקרייניק סיפר, שפעם אחת כשרבנו שהה בעיר קרייניק התאכסן בביתו של אחד, שלא נמנה על עדת החסידים, והיה חשוך בנים ל"ע וכבר אז היה בגיל נ"ד שנה (154). טרם שעזב רבנו את ביתו ביקש, בעל-הבית את ברכתו להיפקד בבנים בזרע קודש של קיימא. השיבו רבנו בנימה ברורה- **שעוד יהיו לו בנים אך יארך עליו הזמן עוד כעשר שנים עד שיוושע**. למשמע דברים אלו, נראה רבינו כמצחק בעיני כל מי שהשמעה הגיעה לאוזניו. האם יתכן שהאישה הזו יהיו לו בנים בגיל כזה, אולם במשך הזמן נפטרה עליו אשתו ונשא אישה אחרת והוליד ממנה ארבעה בנים.

בכתבי 'זקני החסידים' סופר כי כאשר רבינו היה בעיר קרמנטשוג ערכו לו שם קבלת פנים נהדרת והקהל היה עצום. כשנכנס רבנו לביהמ"ד היו הדוחק והצפיפות עצומים עד שבקושי פילסו לו מקום מעבר, על אחד השולחנותעמד שם ילד אחד, שהיה חולה מסוכן ל"ע, וכולם הכירו במחלתו. **כשעבר רבינו ליד מקום מעמד הילד- עמד וסטרו על לחיו בחוזק, עד שהתגולל ונפל ארצה וזב ממנו דם רב**. כל העומדים נדהמו מראות עיניהם, בחשבם לעצמם כי לא מצא לו רבנו, מכל הקהל, את מי להכות ולפגוע- רק בילד המסכן הזה? אך לאחר מכן נוכחו כולם לדעת את כוונתו הקדושה בזה: **כאשר מאז ואילך חלפה ועברה ממנו המחלה הנוראה ונעשה לאיש בריא כאחד האדם**.

פעם אחת הגיע לשבות אצלו אחד מאנשי שלומו, שחלה בקדחת זמן רב והיה חלש מאוד. בליל שבת-קודש כאשר חילק הרב בידי הקדושות את הדגים למסובים, נתן חתיכת דג גם לאותו איש. כשהעירו לרבינו, שלחולה במחלת הקדחת הדבר המסוכן ביותר לטעום ממאכלי דגים, השיבו: "מי אמר שלקדחת מסוכן דגים, אולי ההיפך?". האישה באמונת חכמים אכל מהדגים והבריא כליל ממחלתו.

תן אהרן בהרבה מה אלה ב"ה

הרב הצדיק ירוחם הלוי ליוואוויץ זצ"ל הידוע כמשגיח ממיר: נולד בשנת תרל"ה (1875) בליובאן במחוז באברויסק ברוסיה הלבנה. בשנות ילדותו היה יושב והוגה בתורה בבתי מדרשות בסביבת מגוריו. בבואו בברית השידוכין התנה שינתן לו ללמוד שמונה שנים בפרישות בקלם, ובתום תקופה זו יהיה מוכן לפרנס את ביתו. באותן שנים סיים ש"ס עם ד' חלקי שו"ע עם פירוש הגר"א.

בשובו לאחר שנים אלו, התכונן לסייע בידי רעייתו הרבנית בניהול החזקת המסעדה שממנ התפרנסו בעירם אוזבנט

אך הרבנית, שעמדה על גדולתו של בעלה סירבה ליתן לו זאת. במקום זאת הוא נסע לראדין ללמוד בכלל קדים במחיצת מרן החפץ חיים. שם נתקבל לכהן כמנהל רוחני בישיבת ראדין. תחילה היה ר' ירוחם נבון אם להענות למינוי, הוא חשש שלא יהיה לו מה להגיד לפני התלמידים. לאחר תקופה התבטא אודות זאת באומרו: "בואו וראו מה גדולה היא זכות הרבים, ממש קרש כשיעמידוהו בתוך הרבים יתחיל לדבר".

עד מהרה חיבבוהו תלמידיו. רבים מהתלמידים החלו להתגודד סביבו ולעסוק בתורת המוסר. ר' ירוחם, שחשש שדבר זה יפגע במעמדו הרם של החפץ חיים, החליט לעקור משם, ומששב לביתו לחג הפסח לא חזר יותר לראדין. שימש כמשגיח בישיבת מיר שבפלך מינסק אשר ברוסיה הלבנה החל משנת תרס"ח (1908) אולם עקב מלחמת העולם הראשונה שימש כמשגיח בבית התלמוד בקלם ובפוניב'ז עד שנת תרפ"ג (1923). לאחר מכן חזר לשמש כמשגיח בישיבת מיר. מגדולי בעלי המוסר. השפיע רבות על תלמידיו. ביום א' לפרשת במדבר נפל למשכב ממנו לא קם, ופעמים רבות שמעוהו אומר "תודה לך, אבאלה, עבור הייסורים". נפטר בי"ח סיוון תרצ"ו (1936). חי כ-61 שנים.

אביו: ר' אברהם. מרבתינו: ר' צבי פינקל מסלבודקה, ר' שמחה זיסל, ר' ישראל מאיר הכהן מראדין (ה'חפץ חיים'). מתלמידיו: ר' שלמה וולבה זצ"ל. רבי אבא גרוסברד זצ"ל. חברותא: ר' נפתלי טרופ זצ"ל. מספרינו: ידעת חכמה ומוסר ידעת תורה.

השעה כבר היתה מאוד מאוחרת בלילה. במיר שבפולניה של לפני המלחמה, אין מנורות רחוב ואין פנסים. עלטה כבדה שוררת בלילות ואין אפשרות לראות מאומה. קבוצת בחורים, בני הישיבה, צועדים בחבורה בדרךם מבית המדרש אל חדר האכסניה. ביניהם ר' שלמה שמעון קרליץ, אשר התלווה אליהם לחדרם (הבחורים התחלקו לאכסניות שונות בעיירה הקטנה והוא ישן באכסניה אחרת מזו של חבריו).

לפתע נשמעו קריאות מאחור. מישהו קורא להם, מישהו רץ אחריהם. הם ניסו להביט לאחור, לבדוק את זהותו של הרודף. אך בשל החשכה לא יכלו להבחין במאומה. בהלה גדולה אחזה בהם והם החלו לרוץ כל עוד נפשם בם לכיוון האכסניה. אך ככל שהגבירו את מרוצתם, שמעו גם את קולותיהם של אותם אנשים נושפים בעקבותיהם.

סוף סוף הגיעו לחדרם. הם נכנסו פנימה במהירות ונעלו אחריהם את הדלת על מנעול ובריה, מקווים שאותם אלמונים לא ינקשו בדלתם. עברו דקות ספורות ונקישות עזות נשמעו היטב בדממה ששררה בחדר. הבחורים פחדו, אך שום ברירה לא הייתה להם והם נאלצו לפתוח את הדלת. בפתח עמדו מספר שוטרים מן המשטרה המקומית של העיירה.

"כמעט וירינו בכם", זעמו השוטרים לעברם, "קראנו לכם ולא עניתם. במקום לענות- ברחתם. כמעט וירינו בכם כדי לעצור אתכם. מדוע לא עניתם? אנחנו רוצים לראות את תעודות הזהות שלכם!". באנחת רוחה כבושה הוציאו הבחורים את התעודות והראו אותם לשוטרים. כולם, חוץ מר' שלמה שמעון קרליץ.

"התעודה שלי אינה כאן", הסביר לשוטרים. "אינני מתגורר פה, חדרי נמצא במרחק מספר רחובות והתעודה נמצאת שם". השוטרים לא הסתפקו בהתנצלותו של ר' שלמה, אלא התעקשו ללכת לאכסנייתו ולבדוק את התעודה. "בוא איתנו עכשיו לשם והצג את תעודתך", פקדו השוטרים, "אבל עכשיו ומיד!".

ר' שלמה נפרד מחבריו והלך לאכסנייתו בלוויית השוטרים, הציג לפנייהם את התעודה ונפטר מהם לשלום. למחרת בבוקר נודע הסיפור למשגיח של הישיבה, הגאון הצדיק ר' ירוחם ליבוויץ זצ"ל והדבר הסעירו עד מאוד. עוד באותו יום ניצב המשגיח ליד ארון הקודש בבית המדרש ואמר לפני הבחורים שיחת מוסר נוקבת.

"אומר את האמת", פתח ר' ירוחם את דבריו, "עקב המקרה החמור שאירע אתמול, חשבתי שצריך אולי לסגור את הישיבה, וכבר שוחחתי על כך עם רבני הישיבה". הבחורים הוכו בתדהמה והביטו זה בזה. "מה אירע? איזה מקרה חמור? מה הדבר הנורא שאירע וגרם למשגיח לחשוב לסגור את מקום התורה הגדול הזה- ישיבה מיר המעטירה?".

איש לא הבין את כוונת המשגיח עד פירט את סיפור המעשה, שאירע אתמול לבחורים מהישיבה עם השוטרים. וכשסיים המשגיח את סיפור המעשה, פנה אל הבחורים בתביעה: "כיצד זה ייתכן שהבחורים מן הישיבה שלנו יתנו לחבר ללכת לבדו, בשעת לילה מאוחרת, בלוויית שוטרים גויים, ולא יצטרפו ללוותו? הרי יש סכנה בדבר! ומעבר לכך, כיצד לא הרגישו הבחורים את הפחד והבהלה שהרגיש חברם במצב שכזה, ולא נחלצו לעזרתו? איך הם נשארו באכסניה שקטים ושלוים? איך ייתכן שדבר שכזה קרה בישיבתנו? ואם כבר קרה, ואין מידות טובות, אז אולי צריך לסגור את הישיבה. הרי כל התורה שנלמדת לא שווה מאומה- כשאין מידות טובות!".

האדמו"ר הרה"ק רבי יששכר דב (בער) בארון הידוע כ'סבא קדישא' מראדושיץ זצ"ל: נולד בשנת ה'תקל"ה (1764). בגיל צעיר ניכרו בו אותות מובהקים של קדוש ופרוש. הרבה בתעניות ובסיגופים. את כל זמנו הקדיש ללימוד התורה הקדושה. בצעירותו התגורר בחמלניק והוא למד ושירת את האדמו"ר ר' אליעזר ליפא ווייסבלום. באותה תקופה עוד לא התפרסם שמו והוא חי בעוני. נודע בעיקר עבודתו בטבילתו במקווה והיה טובל אף בנהרות קפואים ומושלגים. בהמשך התפרסם והיה ידוע בדורו כבעל מופת גדול, ורבים נהרו לפתחו. בעל רוח-הקודש.

כל צדיקי הדור נהרו גם הם לביתו להתוועד עימו ואורו זרח בהדרת עוז והדר תוך שהוא מנהיג את חסידיו בדרך של קדושים וטהורים ומלמדם חסידות ודרך ארץ. גויי הסביבה היו נותנים כבוד ליהודים לכבודו. "השרף" מקוצק אמר עליו בעת הסתלקות "נלקח יחידו של עולם". רבי נתן דוד משידלובצא (בנו של הרבי מפשיסחא) אמר כי בטוח היה, כי הסבא קדישא הוא המשיח. נפטר ביום ו' ערב שבת קודש לפרשת שלח, י"ח סיוון ה'ת"ר"ג (1843). חי כ-79 שנים. בנו, ר' ישראל יצחק מילא את מקומו.

אביו: ר' יצחק (שימש בקודש אצל המגיד הגדול ר' דב בער ממעזריטש, אשר הבטיח לו בעת נישואיו בשל הסכמתו להינשא למשרתת החולנית שיזכה שיוולד לו בן שיאיר את העולם).
אימו: מרת מרים. **בניו:** האדמו"ר ר' ישראל יצחק, ר' מאיר משידלובצא, ר' ברוך. חתניו: ר' יצחק פינקלר, ר' חיים יוסף. **מרבנותיו:** האדמו"רים ר' יעקב יצחק הלוי הורביץ (ה'חזזה מלובלין'), ר' יעקב יצחק רבינוביץ (היהודי הקדוש מפשיסחא), ר' ישראל הופשטיין (המגיד מקוזניץ'), ר' אברהם יהושע העשיל (ה'אוהב ישראל' מאפטא), ר' משה לייב מסאסוב, ר' מנחם מנדל מרימנוב. **מתלמידיו:** האדמו"רים ר' אליעזר הורביץ מדז'יקוב, ר' אלעזר מקוזניץ, ר' חיים מאיר יחיאל שפירא (ה'שרף' ממוגילנצא), ר' יוסף ברוך הלוי אפשטיין (ה'יהודי הטוב' מניישטאט), ר' יחזקאל שרגא הלברשטאם משינובא, ר' יחיאל חיים מאז'ה'רוב, ר' יעקב צבי מפוריסוב, ר' עמנואל מפשדבורז, ר' נתן דוד משידלובצא, ר' שלמה הכהן רבינוביץ (מח"ס 'תפארת שלמה' מראדומסק), ר' אלימלך שפירא מגרודזיסק, ר' דוד הלברשטאם מקשאנוב, ר' אליעזר מניישטאט. **מספריו:** נפלאות הסבא קדישא - סיפורי מופתים על רבינו כולל עדויות על ריפוי למעלה מדרך הטבע ועל תחיית המתים.

○ יפר הרה"ק ר' אלטר מוואלבראם: בתו של זקינו הרה"ק מרן רבנו משה מלעלוב זיע"א הייתה חשוכת בנים ל"ע, יען עברו הרבה שנים לאחר הנישואין ועדיין לא נפקדה בבנים, והציקה לאביה הקדוש במר נפשה בכל פעם באמרה לו: "הייתכן שלכל הבאים אליך אתה פועל עבורם ישועות שבעולם, ועבורי אינך יכול לפעול ישועה, הצריכה לי שאזכה בבנים חיים וקיימים?" ויהי כדברה אליו יום-יום ולא ענה לה דבר, עד שפעם אחת ניגשה במר נפשה והתמרמרה לפניו ואמרה לו: "אבי הקדוש, לא אניח לך, עד שתבטיח לי ישועה לזרע של קיימא, ואם לאו, למה לי חיים, כי נפשי קצה לי ועיני כלות וצופות לישועה".

כשראה אביה, שעתה לא יפטור אותה עוד בתירוצים שונים, ענה לה: "בתי, דעי, כי ישועתך מוכרחת לבוא על-ידי הרבי ה'סבא הקדוש' מראדושיץ, ואצלו תיוושעי בבירור. כששמעה הדברים מפי הקודש, לא שהתה עוד רגע, ומיד שמה פעמיה ונסעה לצדיק עם חמותה. בבואה פנימה שפכה מר נפשה וסיפרה לו, שכבר שנים לא זכתה לבנית ושלא אותה אביה לכאן לקבל ברכת קודשו כדי להיוושע. טרם כילתה לדבר, אחז הרב כיסא כנגדה וגער ואמר לה בלשון זלזול: "סמארקטע" בנים את רוצה? צאי מביתי", והיא בטבעה היתה מפונקת, וכשמעה דברים קשים אלו נשבר לבה בקרבה מאוד ויצאה בכייה רבה והסכימה בדעתה, שתבכה כל-כך עד שתצא נפשה.

חמותה - בראותה גודל צערה נכמרו רחמים עליה, והלכה לדרוש מהצדיק, מדוע כך בייש את כלתה ולברר, מה חטא מצא בה שבשבילה מנע את ברכתו ממנה. אך נכנסה לרבנו והחלה לשאול אודותיה, השיב לה על אתר: "אמרי לה 'מזל טוב' שהיא כבר זכתה לישועה הצריכה לה בשלמות, דעי, כי רק באופן זה יכולתי להשפיע לה ישועה בזרע של קיימא ולא היה שייך באופן אחר", ואחר-כך חזרו וקיבלו ברכת פרדה, והפעם הראה קריבות כמות לבת קדושים כמוה, וברכת הצדיק נתקיימה ובמועד שהבטיח לה רבנו ילדה בן זכר.

ידוע המעשה הגדול, שאירע עם ה'בית החיים' של ראדושיץ, שבאזור כולו לא היה בית-חיים, והפריץ לא הסכים בשום אופן לתת מקום לקבור שם את מתי ישראל. פעם נסע הפריץ עם משפחתו לטייל בראדושיץ, כשנסע מחוץ לעיר, טבע בתוך ביצה ולא יכול לצאת משם. התאספו כל האיכרים וניסו לעזור, אך לא עלתה בידם. הפריץ ציווה לכל אנשי הסביבה לבוא ולעזור לו לצאת, אך משמייים לא הצליחו בידם. בראותו, כי קרובה הרעה, ניגש ערל אחד לפריץ ואמר לו, שיביא את הרב הקדוש מראדושיץ, שהוא בעצמו ראה אצלו תחיית המתים. הפריץ שלח מיד שליחים לצדיק. בהגיעם לרבינו אמר להם, שאם הפריץ יחתום על מסמך בחתימת ידו, שמקנה את המקום ההוא לבית החיים- הרי טוב, אם לא- הוא ישקע שם לעולם. הפריץ הסכים, וחתם על המסמך ומיד השתחרר מהביצה.

לפני פטירתו אמר: "יום יבוא ויגיע שהאנשים יגיעו, יבקשו ישועה, לא ישמעו תשובה וייוושעו". אמרו הצדיקים שכוננתו הייתה לאחרי פטירתו, על העולים על ציונו, שידוע שרואים שם ישועות ונפלאות עד אין סוף. ועד היום רבים העולים על ציונו נושעים ורואים ישועות ותשועות ונפלאות מופלאות ב"ה.

הרב יהודה אבן עטר זצ"ל - נולד בחודש אלול ה'תט"ו (1655) בפאס. שם משפחתו 'עטר' פירושו 'בשמים' בערבית, על שם עיסוקם של אבות המשפחה. בצעירותו התמסר ללימוד התורה. אביו נפטר כשהיה בגיל 23, ורבינו יצא לעבוד לפרנסתו והיה ידוע כצורף מומחה. כל חייו, גם כשכיהן ברבנות, התפרנס מיגיע כפיו ולא חפץ לקבל שכר מקופת הציבור וביקש לקיים גדול הנהנה מיגיע כפיו. בשנת ה'תנ"ח (1698) בהיותו כבן 43 מונה לכהן כדיין בפאס יחד עם רבותיו ר' וידאל הצרפתי ור' מנחם סרירו. נודע כגאון ובקי בכל מקצועות התורה.

בשנת ה'תס"א (1701) המלך איסמעיל הטיל עליהם מס כבד ורבינו נאלץ לנדוד לעיר מקנס שם ישב בבית הדין גם עם הרב שמואל הצרפתי וכיהן גם כאב"ד. בשנת ה'תס"ד (1704) חזר לעיר פאס ועמד בראש הקהילה היהודית. בשנת ה'תפ"ג (1723) ישב ראשון בדין עם הרב יעקב אבן צור (יעב"ץ). משנת ה'תע"ג (1713), לאחר פטירת הרב וידאל והרב שמואל הצרפתי, כיהן כדיין יחידי במקנס. היה רגיש מאוד לסבלו של הציבור, פעל לרווחת היהודים וביתו היה פתוח לפני כל שואל ומר נפש. מלומד בניסים. כונה 'רבי אל-כביר' (רבינו הגדול בערבית). מושל המדינה אסר את רבינו כיוון שרצה שיפדו אותו בממון רב, לאחר שלא עשו כן, הושלך לגוב האריות ולמרות שהיה שם לילה ויום האריות לא הזיקו לו. ידוע שרבינו זכה לגילוי אליהו הנביא. מכל ערי מרוקו פנו אליו בשאלות. עד היום הנשבע על ציונו לשקר - נענש. רבים נושעים גם היום על ציונו ורואים ניסים. נפטר בי"ט סיוון ה'תצ"ג (1733). חי כ-77 שנים. ציונו בפאס. מרוב הערצה והערכה הספידו אותו במשך שלושים יום וכן חיברו עליו קינות.

אביו: ר' יעקב בן ר' אברהם. **מרבותיו:** ר' וידאל הצרפתי ור' מנחם סרירו. **תלמיד-חבר:** ר' יעקב אבן צור (יעב"ץ). **מתלמידיו:** ר' אליהו הצרפתי, ר' שם טוב בן אמוזג. **ילדיו:** ר' חיים, ר' משה ור' עובד. **מספריו:** **מנחת יהודה** - דרשות על התורה **ישיר מכתם** - הלכות שחיטה וטריפות • דיני גט וחליצה • פירוש על מדרש רבה, שו"ת ופסקים.

בימי רבינו קמה במרוקו תנועת עליה לארץ ישראל. בני משפחתה של אישה אחת עלו לארץ ישראל והיא לא עלתה איתם, כי באותו הזמן בעלה היה בבית האסורים בעקבות עליה של הערבים שסיפרו עליו שקנה חפצי זהב גנובים. לאחר כשלושה חודשים, לאחר העברת שוחד עצום, שוחרר הבעל. האישה שביקשה להיות עם בני משפחתה, ניסתה לשכנע את בעלה לעלות ארצה אולם הוא לא הסכים. היא החליטה להערים עליו ולהפליג לארץ לבד כדי להיות עם בני משפחתה, כיוון שידעה שבעלה לא היה מסכים לכך.

היא המתיה מספר ימים ולאחר מכן פנתה אליו ואמרה: "יהודי מעיר צפרו בא לחפש אותך וכאשר אמרתי לו שאתה נמצא בחנות, אמר לי שהוא ממחר ללכת לדרכו ומסר לך דרישת שלום ממכנאס מאת אהובך הצורף, וכן הוא מבקש ממך לנסוע מחר עם סחורתך, כי יש לה דרישה גדולה". לאחר שבעלה נסע עם השיירה הראשונה לשם, עלתה האישה עם שיירה לטאנכיר ומצאה מקום בספינה המפליגה לארץ. כשהגיע בעלה למכנאס, ראה כי הכול שקר וחזר לפאס. אולם כאן גילה לתדהמתו כי אשתו נעלמה.

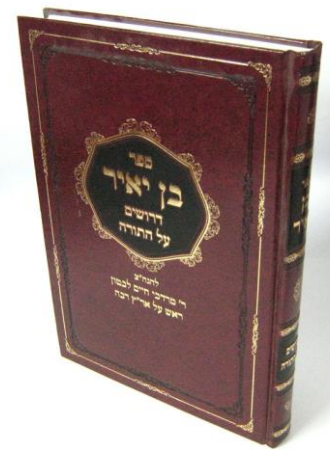
לאחר חקירה ודרישה גילה, כי היא עלתה לארץ לאחר שהערימה עליו. מרוב צער נפל למרה שחורה ותוך שנה תם כל כספו. הוא נאלץ למכור את כלי ביתו עד שבעשה בעל חוב. בצר לו, הלך לרבינו וסיפר, מה שאירע לו. הצדיק אמר לו שישב למחרת ובינתיים חשב על בעיה זו ולא מצא שום תקנה רק שילך אחרי אשתו לארץ ישראל. לצורך זה כמובן צריך כסף רב להוצאות הדרך עבורו ועבור ילדיו והוא בעצמו כרגע בעל חוב, ואין לו מאומה.

למחרת הגיע האיש ורבינו אמר לו: "בני, שום תרופה לא מצאתי לך. אך הראו לי מן השמיים, כי היום תיושע על ידי צער גדול בגוף". הסתובב היהודי ברחובות ולפתע הבחין בו משרתו של שר העיר, שחפש אחריו, והוא הביאו לשר. כשהגיע לשם מצא ערבי אחד, שקבל עליו לפני השר, והאשים כי מידענו מכר לו חפצי זהב, ועתה כשרצה למכרם נמצאו של נחושת ולא של זהב. והביא את החפצים לפניו. התבונן האיש ואמר: "אמת מכרתי לך הרבה חפצים, אבל לא את אלון". כעס השר על היהודי, וציווה את עבדיו להלקות אותו חמישים מלקות. הם עשו כן, והיהודי צועק ובוכה ומתחנן ואין מרחם.

מחמת המכות היהודי התעלף ונפל ארצה. כשראה זאת השר, פחד פן ימות, וציווה להוליכו מהר לביתו. קם השר ממקומו ובהלה להיכנס לביתו, כדי לתלות את מה שאירע בעבדיו המכים, שמת היהודי תחת השבט באכזריותם. כשקם השר בחיפזון, נפל מחיקו כיס של מאה זהובים, ונכרך בבגדי היהודי שהיו מונחים בארץ. העבדים תיכף שמו את היהודי בתוך מחצלת עם בגדיו, כשהם כרוכים, והוליכוהו לביתו והניחו אותו שם וברחו להם.

כשהתעורר מעלפונו, רצה ללבוש את בגדיו, ומצא בהם את כיס הזהובים, ושמח מאוד. השר, חיפש את כיס הזהובים ולא מצא, וחשד בעבדיו. כששמעו את טענותיו, כדי להציל את עצמם, העבדים סיפרו שראו את הערבי התובע לוקח את כיס הזהובים. השר האמין להם, ושלה אחריו ואיים עליו, שאם לא יחזיר את הכיס, יעשה בו מה שעשה ביהודי. הערבי הודה מהפחד, במה שלא גנב, ונתן מאה זהובים. מידענו סיפר לרב את אשר נעשה, וענה לו הרב כי הזהובים הם קנס מהגוי המעליל עליו, ועכשיו ימהר לעלות לארץ עם ילדיו. לאחר שלושה ימים היהודי הפליג, ולאחר שהגיע לארץ מצא את אשתו והיא חזרה אליו.

הגאון הרב חיים מרדכי לבטון זצ"ל - נולד בעיר חאלב שבסוריה בשנת ה'תק"מ (1780). לפניו נולדו ארבעה-עשר ילדים להוריו, וכולם נפטרו ל"ע בדמי ימיהם. מספרים, שמטרוניתא אחת קראה לאביו, ר' חלפון לצורך עסק מסוים ובאמצע השיחה התחילה להסיתו לדבר עבירה. כשראה שכלתה אליו הרעה, הפיל עצמו לארץ מביתה, שהיה במקום גבוה, ונעשה לו נס, שקם והלך לביתו בריא וחזק. בלילה ההוא הראו לו בחלום שיוולד לו בן צדיק וחסיד שהעולם כולו יינה מאור תורתו, וזהו ר' חיים מרדכי.

עוד בהיותו רך בשנים, לקח אותו אביו למלמד תינוקות, כדי שילמדנו את צורת האותיות. כאשר ביקר האב בתלמוד תורה, ושאל על בנו. ענה המלמד: "בנך קטן כדי להעמיס עליו את לימוד האותיות". להפתעת המלמד קרא ר' חלפון לבנו ובהצביעו על האותיות השונות הילד הקטן החל למנות את שמותם ללא כל טעויות. המלמד החל ללמדו ולא עברו ימים רבים, וכבר ידע הילד לקרוא חומש כהלכתו. אחר שמילא כרסו בש"ס ובפוסקים והתמנה לכהן כדיין בעירו.

בשנת ה'תרי"ח (1858) התמנה לרבה הראשי של חאלב שבסוריה וכיהן בתפקיד זה עד פטירתו. מגדולי חכמי ארם צובא. התפרסם בחוכמתו וביושר דינו. יהודים ורבים רבים פנו אליו. **מלומד בניסים. ענוותן. בעל רוח-הקודש.** במשך שנים רבות נהג לחלק צדקות רבות. הממשל התורכי רצה להעניק לרב הראשי אות כבוד כהוקרה על פעולתו לטובת בני עמו ולטובת הכלל. **לאחר הפצרות רבות הסכים לקבל את אות הכבוד, אך לא ענד אותו אלא גנזו בארון.**

נפטר ב-כ' סיוון ה'תרכ"ט (1869). חי כ-89 שנים. נקבר במערת הצדיקים (המכונה 'מלכבי') הסמוכה לבית הכנסת ונכנסים לה מחצר בית דיין. כשלושים שנים לאחר פטירתו, באחד מהימים נפטר אחד מגדולי ורבני ארם צובא וביקש כי יכרו את קברו ליד ציונו של הצדיק ר' מרדכי. **תוך כדי כריית הקבר ארעה מפולת אבנים ונתגלה קברו של הצדיק. לתדהמת הנוכחים גופו היה שלם וטהור, כביום שבו נפטר לבית-עולמו.**

אביו: ר' חלפון. **בניו:** ר' חלפון (נפטר בחיי אביו), ר' אליעזר, ר' יוסף (מאשתו הראשונה, לעת זקנתו עלה לירושלים והיה מחכמי ישיבת המקובלים 'בית אל'). **בתו:** מאשתו מזווג שני, נישאה לר' משה סוויד. **מספריו:** **ינוכח השולחן-שו"ת** על ארבעת חלקי ש"ע. **בן יאיר- דרושים על התורה** • שבחי המהר"ם (תיאור תולדותיו ומפותיו שנכתב ע"י נינו, הרב יו"ט ידיד הלוי) **ידבש וחלב תחת לשונך פיוט:** מה נכבד.

שאחד החכמים רצה לשדך את בתו, **חייב אותו רבנו לתת נדוניה בסך חמישים לירות זהב,** סכום נכבד שלא היה באפשרותו, אמר לו החכם: "הרי רבנו יודע את מצבי היטב, וסכום זה הוא למעלה מאפשרותי", השיבו רבנו: "אל תדאג, לבתך יש את החלק שלה **ותבטח בקב"ה שהוא יזמין לך את הכסף,**" החכם בטח על ה' ועל דברי רבינו וחתם על שטר השידוכים והתחייב לשלם את הסכום הזה,

בינתיים התקרבו ימי החופה, והחתן בא לחמיו לקבל את הכסף, החכם מרוב צער פנה לבית רבנו וסיפר לו, שהגיעו ימי התשלומים ואין בידו מאומה, התחיל רבנו לדבר על לבו דברי חיזוק וביטחון, שבקרוב תהיה לו ישועה, החכם יצא מבית רבנו בלב שבור ובתקווה, שה' יעזור לו, כך התקרבו הימים למועד, שנקבע לערוך את החופה ולרש אין כל, והחתן שואל מפעם לפעם היכן הכסף שהתחייב.

כשהגיעו הימים הקרובים לחופה, והנה בא שכנו הנוכרי לבית החכם. כששמע את קול דפיקות הנוכרי בפתח ביתו, **התחיל להיאנח בשיברון לב,** כי השכן הזה היה נוהג מפעם לפעם לבוא לבית החכם ולקבל ממנו הלואאות ומעולם לא החזיר אותם, **ולא הייתה לפניו ברירה מפחדו מהנוכרי והמשיך להלוות לו, והנה עכשיו אחר שהוא מחכה וחוסך כל פרוטה נוסף לו צער הנוכרי.**

כשנכנס הנוכרי קיבל אותו על כורחו בסבר פנים יפות. אמר לו הנוכרי: "הנה אתה אדם טוב וישר שהילוות לי כסף מפעם לפעם, ועתה עשיתי חשבון מכל הכספים שלויתי ממך עד היום **ויצא לי החשבון חמישים לירות זהב, והפעם באתי לשלם לך את כל החוב, שאני חייב לך,**" הוציא את הכסף מכיסו ומסרו ביד החכם. הלה לא האמין עדיין למראה עיניו, לקח את הכסף בשמחה והלך תחלה לבית רבנו לספר לו על הנס הגדול, שקרה לו בזכותו, אמר לו רבנו: "הלא אמרתי לך, שתשועת ה' כהרף עין, ומסר הכסף לחתנו".

מספר ר"א בר"י יו"ט ידיד הלוי על עובדה מפליאה נוספת, שבאחד הלילות בלכת הרב כמנהגו בחצות הלילה, ראו אותו חבורה של שודדים שכורים שהיה לבוש בבגדים נאים כיאה לראש הרבנים **והחליטו ביניהם להתנפל עליו ולקחת ממנו כל אשר יש לו עם בגדיו.** הזקן שבחבורת השודדים אמר להם: "ביד אחת אני גומר אתו", ובאמירה זו התקרב לרב ועמד, התחילו חבריו לצעוק עליו, מדוע עומד ואינו ממשיך אמר להם: "איני מסוגל ואיני יודע מדוע", מיד בא השני והרים ידו ואף הוא יבשה ידו ונשארה זקופה, רבנו לא ידע ולא הרגיש מכל זה והמשיך כדרכו לבית-הכנסת.

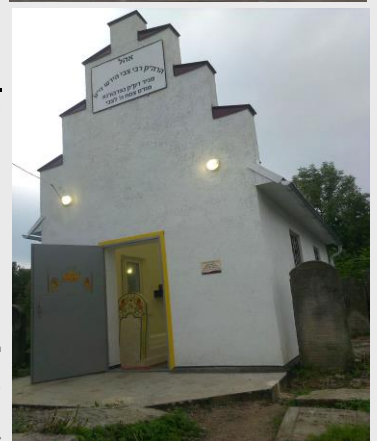
בינתיים האיר היום והתחילו אנשים להסתודד סביב השודדים, והשודדים לא יכלו לפצות פה, בחזרתו משם, כשהיה הולך כדרכו רמזו השודדים על הרב בכדי שיבינו שבגללו נעשה הדבר, מיד באה משלחת מחברי השודדים לרב וסיפרו לו את האמת, ושכך קרה לחבריהם, ואין מי שיושיע אותם, הם נפלו על ברכי הרב לבקש סליחתו, ציווה עליהם הרב, שלא ישוּבו עוד למלאכה זו של גזילה וכשקבלו עליהם, אמר הרב: **"מי שאינו יכול ללכת- ילך, וזה שידו זקופה- תרד,"** ובאותו הרגע כך היה, ונתקדש שם שמים ברבים בין בישראל ובין אצל הנכרים.

מנהג ידוע בארם צובה לקום בליל שבת ולזמר בקשות מהמשוררים הקדמונים ומר' ישראל נג'ארה ועוד, ואף רבנו חבר את הפזמון הידוע "מה נכבד היום מימים", אחד השרים שהיה ביתו סמוך לבית הכנסת גזר עליהם, שיפסיקו לזמר כי זה מפריע לו לישון, **ואם לאו- יהרוג אותם.** והיה לו הכוח לכך, באו אצל רבנו שיורה להם מה לעשות, אמר להם, שלא יבטלו מנהג קדוש ושלא יפחדו כלל, **וביום שבת בבקר אחר הבקשות מת השר והוציאווה לקבורה.**

רבי צבי הירש פיליב הידוע כמגיד מנדבורנא זצ"ל- נולד בשנת ר"ת"ק (1740). עוד בצעירותו רכש רכש לו לימודים נעלים להבין בגפ"ת יתר על כל בני גילו. בראות אביו כן, הביאו לפני הבעש"ט הק' זכה לחיבה יתירה ממנו וברכו שיהיה לגדול ולמנהיג בתורה. כשגדל, ינק מתורתו של המגיד ממזריטש אולם לאחר פטירת המגיד, שאיפה עזה קיננה בקרבו להתקרב לר' יחיאל מיכל מזלוטשוב, בהיותו עני מרוד לא יכול היה לבצע זאת מחוסר מעות לצורכי הנסיעה, אך כאשר בעל הבית אצלו שימש כמלמד השיא את בנו בזלוטשוב, הסכים הוא לקחת עמו את ר' צבי לחתונה, ואז התקרב לר' יחיאל מיכל והיה ראש וראשון לגדולי תלמידיו (שלמדו ממנו גם את תורת הסוד).

עם הגיעו לפרק האיש מקדש כבר יצא שמו בעולם. התחתן במונקאטש (עם בתו של אחד מנכדי העיר) אולם אך לאחר מעט זמן התאלמן ושב לגליציה ונבחר להיות מגיד מישרים בקהילת דולינא (אוקראינה), ושמו הלך לפניו כחכם עצום וחרף ביותר, ואף העמיד שם תלמידים שלימים נתפרסמו כגדולי הדור. לאחר פטירת רבה של דולינא, הגה"צ רבי אברהם נח הלוי (בעל זריזותא דאברהם) עבר לנדבורנא בה שימש כמגיד מישרים עד יומו האחרון. **גאון בנגלה ובנסתר. בעל רוח-הקודש. רבים פנו אליו ונושעו. מלומד בניסים.** נפטר ב-כ"ל סיוון ה'תקס"ב (1802). חי כ-62 שנים. ציונו בנדבורנא. חתנו ר' יצחק מראדוויל מילא את מקומו בנדבורנא.

אביו: ר' שלום זליג (בעל 'דברי שלום', גאון ובקי בכל מכמנה התורה וייחוסו מגיע עד צאצאי רש"י הקדוש). **מרבתי:** ר' ישראל בעל שם-טוב, ר' דב בער (המגיד ממזריטש), ר' יחיאל מיכל (מזלוטשוב). **מתלמידיו:** ר' צבי הירש (בעל ה'עטרת צבי' מזידיטשוב- שר בית הזוהר), ר' יצחק לנדמן (אב"ד ויז'ניץ), ר' אברהם דוד (מבוטשאטש), ר' צבי הירש (מדליטין), ר' משולם נתן מרגליות (מו"צ בברדיצ'ב), ר' חיים ירוחם הלוי (בעמ"ח "בית הלוי"), ר' מנחם מנדל מקוסוב. **נשותיו:** בתו של אחד מנכדי העיר מונקאטש (זיווג ראשון- אולם היא נפטרה תקופה קצרה לאחר נישואיו ולא היה ממנה פרי בטן), מרת צפורה דבורה (זיווג שני- בת ר' אלימלך הורושבסקי מגיד מישרים בדראהביטש). **ילדיו:** ר' דוד אריה לייב מנדבורנא מגיד (חתן רבי מאיר בן ר' לוי יצחק מברדיטשוב), ר' משה יחיאל מיכל מגיד. **חתניו:** ר' יצחק מראדוויל (בזיווג"ש וממלא מקומו בנדבורנא), ר' שמואל זנוויל מקאליש, ר' זאב אהרן ווינרב. **מספריו:** **יצמח ה' לצבי-** על התורה ועל הגדה של פסח **ימילי דאבות-** מוסר **ישפתי קדושים-** על התהילים **אלפא ביתא-** מוסר.

בזמן שרבינו התגורר בנדבורנא, נהג הצדיק להתפלל בחדרו הפרטי, ומסופר, שהיה איש חסיד ר' אייזיק שמו מעיר דאלינא, שהיה נוהג לבוא מפעם בפעם לצדיק, והיה דרכו לילך דרך הכפרים, וסמוך לשם יש שם יער קטן, שקורין 'חאטשיס', והיה דרכו דרך היער, והנה בבית המדרש של המגיד היה דרכם להמתין לרבינו בשעת קריאת שמע כחמש דקות, עד שסיים.

פעם אחת המתינו לרבינו במשך רבע שעה ויותר, ולא סיים קריאת שמע, והביטו דרך חור המנעול וראו את הצמח ה' לצבי שוכב בפישוט ידים ורגלים, ואומר את הפסוק: **"תפל עליהם אימתה ופחדו"** (שמות טו, טז) וחוזר על זה הפסוק הרבה פעמים, ואמר: "בוודאי לא דבר ריק הוא, ובעוד זמן מה יתברר העניין", ולאחר כשעה אחר התפילה הגיע ר' אייזיק מאלינא הנ"ל וסיפר, כי כאשר עבר ביער הגיח מולו **גזלן ואחז בידו גרזן כדי להורגו**, והגביה הלה את הגרזן, ולא היה יכול לזוז ממקומו והוריד את ידו ויכל לזוז, וכן היה כמה פעמים, שהלך וחזר עוד פעם כדי להרגו ולא היה יכול לזוז, ואחר כך הלך הגזלן ממנו, והוא הלך לדרכו, וברירו מתי היה הדבר, ואמרו אליו: **"דע לך, כי רבינו הציל אותך מיד הגזלן, והיה זה בשעת קריאת שמע"**.

בתחילת שנת ה'תקס"ב, שנת הסתלקותו, חלה רבינו ונחלש מיום ליום. וכה מסופר בספר אבן שתיה "בשנת הסתלקותו נסע אליו הרה"ק רבי מנחם מנדל מקאסוב לשבת שובה, והיה מתפלל אצלו בימים הנוראים, בשבת בצהריים נחלש הרב מאוד, והיה שוכב על מטתו, ואחרי הימים הנוראים סמך ידיו על ראש תלמידו רבינו הק' ה'אהבת שלום" מקאסוב, ויבחר בו להיות ממלא מקומו ברבנות אחר פטירתו, ועל פיו יצאו כל אנשי שלומו הקשורים אליו, ויצו עליו, שמעתה ילון בבית מדרשו הסמוך לחדרו, ובכל לילה ולילה כחצות היה בא אצלו, ומסר לו כל הנחוץ, בתחילה פחד מאוד הרה"ק רבי מנחם מנדל ללון שם לבדו, **יען כי ראה כמה נפשות, שבאו אל המגיד הק' מהעולם העליון לתקנו, עד כי למד עמו גם דבר הזה, והרגל נעשה טבע, ככה חלף בערך חצי שנה"**.

עוד על גודל רוח הקודש, שהופיעה בבית מדרשו של רבינו, כאשר עיניו צופות למרחוק ניתן ללמוד מהסיפור על התקופה, שבה הסתופף בצל רבינו תלמידו הרה"ק רבי מנחם מנדל מקאסוב זיע"א בעל 'אהבת שלום': אירע פעם, כי בעת ששבת רבינו בחדרו הפנימי, ישב ה'אהבת שלום' בחדר הקדמי של רבו, נכנס יהודי וביקש, כי רצונו להיכנס לרבינו עם פתקא (קוויטל) כנהוג, והיות שלא היה יודע לכתוב בלשון הקודש, ביקש מר' מנחם מנדל, אם מוכן הוא לעשות טובה לו ולכתוב לו הקוויטל, ה'אהבת שלום' נענה לבקשתו, ובסבר פנים יפות כתב לו הפתקא, ובה תינה בעיותיו וצרותיו, כשנכנס אל הקודש פנימה והגיש הפתקא, שאלו רבינו: "מפני מה באת אליי?", השיב הלה: "כי בקשתו לקבל ברכת רבינו על כל הפרטים שרשום בקוויטל", השיב לו רבינו: **"הרי אין צורך בברכתי, כבר נושעת בעת כתיבת הקוויטל ע"י הכותב"**.

הרב שמעון סופר הי"ד זצ"ל - נולד ב-כ"ח באייר ה'תר"י (1850) בעיר פרשבורג. משחר ילדותו הצטיין בשקידתו הנפלאה בתורה וכן ניכרו בו אותות קדושה וטהרה. 'רבינו שמעון הצדיק' כונה ע"י בני דורו. בשנת ה'תר"ל (1870) לאחר שנישא לראשונה למד תורה בקליינוורדין בתמיכת חותנו. לאחר כשנתיים אשתו נפטרה ל"ע והוא נותר לבדו עם בת יחידה שנולדה מאישה זו. לאחר שנישא בשנית התיישב באוקראינה, באומן ובקייב (רוסיה), שם נודע כאחד מגדולי התורה. **חכמי העיר בהכירם את גדולתו ביקשו על אף גילו הצעיר להושיבו על כסא הרבנות בעיר, אך רבינו בענוותנותו סירב בדבר.**

בשנת ה'תרל"ד (1874) עבר לעיר קראקוב ולמד אצל דודו, בעל 'מכתב סופר'. בשנת ה'תרל"ו (1876) חזר לעיר פרשבורג והחל להוציא את כתבי אביו וכתבי סבו ר' משה. בשנת ה'תרמ"א (1880) החל לכהן כרב העיר ערלוי (אָגֶר) שבהונגריה, **שם כיהן כרב במשך שישים וארבע שנים.** עמד בראש ישיבה גדולה בעיר, שאליה הגיעו תלמידים רבים מכל רחבי הונגריה ומחוץ.

לא נעשה דבר קטן וגדול מבלי להיוועץ בדעתו. קהילות גדולות כבודאפשט, סטמאר, אונגוואר הציעו את כסא הרבנות, אך רבינו סירב לעזוב מקום שבתו. זהירותו הרבה בדקדוקי מצוות היא מן המפורסמות. בנה בית קטן, כדי שיתחייב במצוות מעקה. **שמו יצא כאיש קדוש, בעל מופת, פועל-ישועות. רבים מכל קצות הארץ פנו אליו ונושעו.** נרצח בשואה עם בני קהילתו ומשפחתו ב- כ' בסיון ה'תש"ד (1944). חי כ-95 שנים.

סבו: הגאון ר' משה סופר (ה'חתם סופר'). **אביו:** הגאון ר' אברהם שמואל בנימין סופר (ה'כתב סופר'). **מרבותיו:** הגאון ר' שמעון סופר (דודו, בן ה'חתם סופר, שימש כרב העיר בקראקוב ובעל 'מכתב סופר'). **נשותיו:** מרת אסתר פריד מקהילת קליינווארדיין בהונגריה (זיווג ראשון- בת ר' יצחק פריד), בת דודתו (זיווג שני- בת ר' חיים שמואל בירנבוים מח"ס 'רחש לבב'), בת דודו ר' בנימין שפיצר (זיווג שלישי- נישא בשנת ה'תרל"ו. ממנה נולדו לו 13 ילדים). **מילדיו:** מרת גיטל פרנקל מבודאפשט, ר' עקיבא מלבוב, מרת שרה דייטש הי"ד, ר' שמואל חיים הי"ד (רב העיר זאגרב), ר' משה הי"ד (דיין בערלוי, מח"ס שו"ת יד סופר), ר' יעקב בנימין הי"ד מאוהיעל, מרת רבקה פאשקוס, ר' זלמן, מרת סרח פולק הי"ד, ר' אברהם (מוציא לאור ספרי המאירי), מרת חווה לאה ווייס הי"ד, מרת רחל רוזנבלט הי"ד, מרת רייזה קליין הי"ד, הילדים רוזא ושלמה (נפטרו בילדותם). **מספריו:** **ישו"ת התעוררות תשובה- ארבעה חלקים ישיר מעון-** על התורה (בענוותנותו פרסם את ספריו בעילום שם ואף הוסיף בראש כל עמוד 'אין לסמוך על הוראה זו כלל').

נצות הליל כבר עבר. פניה אדומות ונפוחות מבכי, מידי פעם נושאת עיניה למרום והדמעות אינן פוסקות מלזלוג. בידה החזיקה פיסת נייר, עליו נכתבו מספר שורות. **"שולחים אותי לחזית!"** כך פתח את המכתב, ששלח בערל לאשתו. הימים ימי מלחמת העולם הראשונה, שנת "ותרע"ד הארץ". בערל גויס כמה שבועות קודם לכן לצבא ההונגרי, המגויסים נשלחו למחנה אימונים, עברו אימונים קשים. באותם ימים הייתה החזית אזור הלחימה ממש, בו נלחמו אחד מול אחד עד טיפת הדם האחרונה בחירוף נפש, כלי שריון ופלדה לא היו בזמנים ההם. אדם שנשלח לחזית ידע היטב לאן פניו מועדות, הוא היה נפרד ממשפחתו וכל קרוביו, בהנחה שזו הפרידה האחרונה עלי אדמות.

בפסקה השנייה ביקש ממנה "גדלי את הילדים, האוצרות שלנו בדרכי אבותינו בדרך הסלולה לנו – דרך התורה והיראה" מעין צוואה לפני דרכו האחרונה. "מי יגדל את שבעת הילדים הקטנים שבבית? כמה מסכנים ואומללים הם", חשבה בליבה. בפסקה האחרונה כתב בעלה: "אם יתאפשר, אנא סעי אל רבה של ערלוי ר' שמעון סופר, הידוע כצדיק גדול ופועל ישועות, והפצירי בו לברכני שאשתחרר מהצבא...". כל הלילה ישבה ולא עצמה עין לרגע. התפילות נמהלו עם הדמעות.

אך הפציע השחר, יצאה מביתה לעבר תחנת הרכבת הנוסעת לערלוי. הרכבת הייתה עמוסה בחיילים הונגריים לבושי מדים שעשו דרכם למחנות הצבא, זלדה התיישבה בפנינת הקרון. בהגיעה לערלוי, הפנו אותה יהודי המקום לבית רבינו. זלדה המתינה מעט ומיד הכניסוה אל חדרו, בטרם פצתה פיה, התקשרו עיניה בדמעות והיא הצליחה להשחיל זעקה קורעת לב "רבי, רחמנות...". יותר לא הצליחה להוציא מפיה.

רבינו הרגיעה ולבסוף הצליחה להוציא את בקשתה היחידה- להשיב את בעלה הביתה ולהחזיר את השלווה והשמחה לביתם הדל ולשבעת ילדיהם. שמע הרבי ואמר בקול רגוע ושקט "אל תדאגי בתי, סעי בחזרה לביתך בלב שקט ושמח, התפילות והדמעות הרעידו עולמות, והגיעו עד כיסא הכבוד, **בעזרת ה' כשאת תרדי מהרכבת בעירך, באותה שעה בדיוק יעלה בעלך על הרכבת, המוליכה לביתכם**".

דברי הרבי היו כטל תחיה. היא הודתה לרבי מעומק ליבה ויצאה לשוב לביתה, כשהיא מחוזקת מאושרת מדבריו. עלתה זלדה על הרכבת הנוסעת לעיר מגוריה, ומשירדה הביטה בהתרגשות על שעונה, שהראה על השעה שמונה בדיוק. היא נצרה בזכרונה את השעה, והאמינה בכל ליבה בתמימות, כי ברגע זה בדיוק דרכה כף רגלו של בעלה על הרכבת, שתחזירו בשלום לביתו.

גם בלילה זה לא נתנה שינה לעיניה, היא ישבה להודות לבורא עולם על חסדו הגדול, שעשה עימה עם בעלה ועם שבעת ילדיהם, הפעם היו אלו דמעות של שמחה, והיא ציפתה כל הלילה לבואו של בעלה, מאמינה בכל מילה, שאמר הצדיק. בשעות הבוקר נשמע סיבוב של מפתח ומנעול הדלת נפתח. בפתח הופיע בעלה, כפי שברך הצדיק. לפני שהספיקה לספר לבעלה את אשר התרחש מאז שקיבלה את מכתבו, **הבחינה בשלפוחיות אדומות שכיסו את פניו, ומתוך בהלה שאלה: "מה קרה לפניך, שהשתנו כל כך מאז עזבת את הבית?"**

השיב בעלה "לפני יומיים נלקחנו פלוגה של מאות חיילים לחזית, לפנות ערב הגענו למחנה צבאי קרוב לחזית, קולות הירי והנפץ נשמעו בכל הסביבה, לפני היציאה לשטח הגיע רופא צבאי לבדוק בפעם האחרונה את כושרם הגופני של החיילים לפני יציאתם לקרב. ברגע שנכנסתי לחדר, הביט בי הרופא במבט רציני. הוא פנה אליי בהיסוס ושאל: "אתה תמיד נראה כך?", לא הבנתי למה כוונתו... "כן" השבתי לפי תומי.

הוא הביט מקרוב על פני, ולתדהמתו שלף דף צבאי ובו ציין, כי אני פטור משירותי הצבאי לאלתר. יצאתי, כמי שאינו מאמין למה שעובר עליו וחזרתי ברכבת". "באיזה שעה היה זה?" שאלה בהתפעלות, בחשבון קצר של הזמנים שחלפו, אמר לה בעלה, **כי השעה הייתה... שמונה בערב בדיוק! ברגע בו ירדה היא מהרכבת בעיר מגוריה, עלה בעלה על הרכבת שהוליכה לביתו. ולא נפל כחוט שיערה מדברי הצדיק.**

אנו מבקשים ממי שיש לו תמונות טובות יותר של
הצדיקים או של הקברים, אנא שלחו למייל
PnineZadikim@gmail.com

למעוניינים לקבל את העלון ישירות למייל, יש לשלוח
בקשה PnineZadikim@gmail.com

כל החומר נלקח
מעלון 'פניני עין-חמד' משנים עברו
לקבלת עלון פניני עין-חמד,
יש לשלוח בקשה למייל:
PnineEH@gmail.com

העלון מוקדש לרפואת רחל ברכה בת פדילה דליה הי"ו ובני-ביתה
ולהצלחת כל עם ישראל ובתוכם יוסף ליאור בן דליה אפרת ומשפחתו